

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiae Venusinae, ac deinde Aesinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1706

Decretum Generale Sacr. Congreg. Episcoporum de Doctrina Christiana
edocenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62406)

Quibus claves traditæ sunt Regni Cœlestis.

Estote breviloqui ne vos ad reatum Pertrahat loquacitas nutrix vanitatum. Verbum, quod loquimini, sit abbreviatum,

Nam in mutiloquio non deest peccatum.

Estote benevoli, sobrii, prudentes, Justi, casti, simplices, pii, patientes, Hospitalis, humiles, subditos docentes, Consolantes miseros, pravos corrigentes.

Nam si sic gesseritis curam pastorem, Verèque vixeritis vitam spiritualem Postquam exueritis clamidem carnalem, Ego vobis conferam stolam immortalis.

7. Monialibus verò ea, quæ in tribus votis solemnibus includuntur, solent in prædicta exercitatione proponi meditanda: Necnon ea quæ Divus Bonaventura in suo pulchro Alphabeto mox referendo Religiosis viris incipientibus affert, videlicet.

Ama paupertatem, sis vilibus contentus

Bonis semper actibus jugiter intentus, Cave multiloquium, studeas filere, Deum omni tempore præoculis habere.

Esuriem amplectere gulam refrenando,

Fratrumque convivia segniter sectando.

Gaudere cum gaudentibus, cum flentibus plorare,

Humilibus consentiens, majores honorare.

In omnibus obediens, Prælatoque parere,

Charitatem insuper cum omnibus tenere,

Lumbos stringe lubricos Domini timore,

Mundans cordis oculum casto cum pudore;

Nihil servans proprium, nudum sequens Christum

Onus leve sufferens, Mundum vincens istum,

Passum Christum recole corde gemebundo

Quærens Dei gloriam nihil aliud in Mundo.

Resistendo vitis, orando ferventer, Sacramentum sumere debes reverenter.

Tu motum mentis comprime iram mitigando,

Vanaque colloquia sollicitè vitando,

Christum frui cupiens, Cellam frequentabis,

Jesum super omnia sic dulciter amabis

Zelo Dei fervens charitatis igne

Et in te peccantibus ignosce benigne.

Lettera Circolare della Sacra Congregazione sopra Vescovi, e Regolari, intorno alla Dottrina Christiana.

S U M M A R I U M.

1 Ignorantia Mysteriorum fidei universalis est, & deplorabilis.

2 Ignorantia scripturarum, ignorantia Christi est.

3 Explicatur, quæ sit Scriptura Sacra, qui sint Libri Scripturarum, Legis Moysi, & Prophetarum, qui novi, & qui veteris Testamenti, & num. 4. 5. & 6.

7 Cur Libri Scripturarum vocentur Testamentum vetus, & novum, ostenditur, & n. 8.

9 Quid contineant isti Libri declaratur.

10 Quotuplex sit sensus Scripturarum explanatur.

11 Cur Historia Vita Jesu Christi dicatur Evangelium, explicatur.

12 Quare Evangelistæ denotentur per figuras hominis, Leonis, Bovis, & Aquilæ, indicatur.

13 Quare Cantica, dicatur Canticum Canticorum, demonstratur.

14 Quare Horæ Canonice sint septem ostenditur.

15 Doctrinæ Christianæ maxima pars est Sacramentorum perceptio, & administratio.

FRà le altre salutevoli provisioni ordinate dalla Paterna sollecitudine della Santità di Nostro Signore per la salute dell'Anime, Sua Beatitudine hà destinata diverse persone pie, per istruire ne' Misterj della nostra Santa Fede le persone, che da i luoghi, e Città circonvicine si portano in Roma, per essere impiegate ne' lavori della Campagna; E perche intende con suo particolar sentimento, che la maggior parte di esse si ritrovano in una somma, e compassionevole ignoranza de' rudimenti della medesima Santa Fede, mi hà espressamente ordinato di scrivere questa lettera circolare à tutti li Vescovi circonvicini, incaricando ad essi di dovere per mezzo de' loro Ministri, e de' Parochi invigilare colla dovuta attenzione alla Cura dell'Anime delle loro Diocesi, cibandole frequentemente col pane della parola di Dio, e spiegando loro i rudimenti, o Misteri della nostra Santa Fede, al quale effetto doveranno espressamente, e sotto gravi, e rigorose pene ordinare alli Parochi delle loro Diocesi, che tutte le Domeniche, & altre Feste di Precetto, insegnino con particolare attenzione la *Dottrina Christiana*, tanto necessaria alla salute dell'Anime. Nel portare à V. S. questi comandi colla premura impostami da Sua Santità, e che richiede la materia, le auguro ogni prosperità.

Roma 22. Giugno 1686.

G. Card. Carpegna Prefetto.

Loco ✠ Sigilli.

G. B. Arcivescovo di Genova Segretario.

ADNOTATIONES.

1. **M**ISTERI DELLA NOSTRA SANTA FEDE.
Cum sanctitas post mortem Christi ubique florere deberet, diluvium peccatorum inundat in Orbe universo, & in ignorantia pellago Misteriorum Fidei corda hominum ad malum prona demersa conspiciuntur. Oh calamitas animarum, oh miser Religionis status, lacrymis Hieremie defendus! Clamat propterea è Cathedra Petrus, ut Pastores non sint desides, sed populum ipsis creditum in lege Domini erudiant, ne in Inferno sicut Oves positi sint; & hoc Episcopis exequendum committitur, cum hi tum per seipso, tum per Parochos, omnes ad salutis portum dirigere teneantur.

2. At quia ignorantia Scripturarum, ignorantia Christi est, ut ait Divus Hieronymus; sumpta hinc occasione non abs re nonnulla per modum interrogationis attingam, in quibus subditi docibiles, &

praesertim Clericis erudiendi erunt.

3. Quid est Scriptura Sacra? Resp. Verbum Dei hominibus revelatum, & per Scriptores ab Ecclesia approbatur litteris consignatum, ad docendum primario Jesum Christum Redemptorem humani generis, & ut homines ex servitute peccati, mortis, ac Diaboli liberati, in eundem Christum credant, & credentes vitam æternam habeant.

4. Quot sunt Libri Scripturarum spectantes ad Legem Veterem, seu Mosaicam? Resp. Plures sunt, & dividuntur in quatuor classes, videlicet. In legales, sunt quinque Libri Moyfi, seu Pentateuchus, Genesis, Exodus, Levitici, Numeri, Deuteronomii. Historiales, scilicet, Josue, Judicum, Ruth, Regum, Paralipomenon, Machabæorum, Job, Esdræ, Tobie, Judith, Ester. Sapientiales, videlicet, Proverbia, Ecclesiastes, Cantica, Ecclesiasticus, Sapientia. Prophetales, nempe Psalmi David, & quatuor Majores Prophetæ, Isaias, Hie-

remias, Ezechiel, Daniel; & duodecim Minores, Osee, Joel, Amos, Micheas, Abdias, Jonas, Nahum, Abacuch, Sophonias, Aggeus, Zacharias, Malachias.

5. Quot sunt Libri Novi Testamenti, & ad Legem Christianam spectantes? *Resp.* Sunt plures, qui pariter dividuntur in quatuor classes, videlicet. Quatuor Libri Evangeliorum Matthæi, Marci, Lucæ, Joannis, legalibus Libris Moyfi correspondentes. Acta Apostolorum, quæ Historialibus. Epistolæ Divi Pauli quatuordecim, una D. Jacobi, duæ D. Petri, tres D. Joannis, & una Judæ Thaddæi, quæ Libri Sapientialibus. Apocalypsis Joannis, quæ Prophetarum Libris correspondet.

6. Quare vocantur Libri Novi Testamenti? *Resp.* Propter novitatem spiritus, quam affert lex Christiana in iis contentam, quæ novos affectus, novosque ardores erga Deum excitare solet in iis, qui illam intelligunt, & amplectuntur.

7. Quare recollectio istorum Librorum vocatur Testamentum Vetus, & Novum; *Resp.* Duplici ratione. Prima, quia quemadmodum Testamentum est carta scripta, in qua declaratur ultima voluntas hominis; sic in illis Libris continetur ultima Dei voluntas, & lex, quam Deus velit ab hominibus servari. Secunda, quia sicuti Testamentum est, quo bonorum defertur hæreditas intercedente Testatoris morte, qua contingente cum esset antea clausum, & obsignatum aperitur: Sic per Libros Sacros defertur Nobis hæreditas cœlestis, & Christi morte in ea confirmamur, iisque apertis legimus Nos esse Dei hæredes, ac cohæredes Christi, si cum illo sustineamus.

8. Quomodo cognoscimus Libros istos esse à Spiritu Sancto? *Resp.* Per testimonium Ecclesiæ, quæ continuata successione ab initio usque ad hæc tempora illos tales recepit.

9. Quid continent isti Libri? *Resp.* Omnia, quæ illis continentur, vel de ipso Christo sunt, vel propter ipsum; Et sic à lectione Veteris Testamenti ad lectionem Novi proceditur tamquam à figura ad suum figuratum, à signo ad signatum, ab

exemplari ad exemplatum, & à parabola da suam veritatem: Nam lex per Moysem data est, gratia, & veritas per Jesum Christum facta est. Jo. 1. Primi quidem de Christi adventu in carne passibili ad patiendum pro redemptione hominum. Secundi de ejusdem adventu in statu impassibili, & glorioso ad judicandum homines loquuntur; Et sic Christus objectum est, in quod collineant omnes Scripturæ.

10. Quotuplex est sensus Sacræ Scripturæ? *Resp.* Quatruplex. Litteralis, quo intelliguntur singula verba, & periodi, ac quid immediatè significant juxta præcepta Grammaticorum. Moralis, quo referuntur ad ædificandum charitatem Dei, & Proximi, ac bene operandum verba ipsa, ac sententiæ Scripturarum. Anagogicus, quo referunt ad spem firmandam æternorum bonorum. Allegoricus, quo referuntur ad significanda Mysteria Christi, & Ecclesiæ, & hic est primarius, & palmaris, quatenus Christum, Ecclesiam designat, quia Christus est finis Scripturarum: Itaut Lector Scripturæ sollicitus esse debet de eo querendo, juxta illud Cantic. 3. Per Vicos, & Plateas quæram, quem diligit anima mea. Per Vicos (idest) per Libros Veteris Testamenti, ac per Plateas (idest) per Libros Novis Testamenti, in quibus sine difficultate invenitur, & deprehenditur.

11. Quare Historia Vitæ Jesu Christi dicitur Evangelium? *Resp.* Quia Evangelium bonum, & lætum Nuncium significat, quale est Sacra Historia, quæ Jesum Christum Salvatorem exhibet, per quem à peccato liberantur homines, & aperto Cœlorum ostio, quod antea per Adami noxam clausum fuerat, ad gaudia æterna introducuntur: quo enim Nuncio quid jucundius?

12. Quare Evangelistæ denotantur per figuras Hominis, Leonis, Bovis, & Aquilæ? *Resp.* Quia Matthæus exorditur ad humanitatem Christi, idè sub Hominis figura representatur. Marcus exorditur à prædicatione Jo: Bapt. in Deferto, quem velut Leonem rugientem, ac peccatores terrentem exhibet, idè Leo illi assignatur. Lucas verò initium duxit sui Evangelii à Sacrificio Zachariæ Sacerdotis, undè ha-

habet pro insigni Bovem, Animal Sacrificio destinatum. At D. Joannes longe altius super ceteros se efferens, cepit à Divinitate dicens, In principio &c. qua propter per Aquilam designatur.

13. Quare Cantica, dicitur Canticum Canticorum? Resp. Hunc Librum Salomonis ita vocari, quia ibi canit Epitalem id est carmen nuptiale ob conjunctionem spiritualement Christi cum Ecclesia, & dicitur Canticum Canticorum phrasi Hebraica ad demonstrandum esse Canticum excellentissimum inter omnia Cantica, sicuti dicimus Rex Regum, solemnitas solemnitatium.

14. Quare Horæ Canonice sunt septem? Resp. Triplici ratione. Primò, ut agamus Deo gratias pro rebus creatis in septem diebus. Secundò, quia Redemptionis nostræ Mysteria his horis operata fuere: nam media nocte natus est Christus; & hora Matutina resurrexit. Hora prima ductus ad Pilatum. Tertia linguis Judæorum in Crucem actus, flagellis cæsus, & spinis coronatus. Sexta Cruci affixus, & in ea cruciatus pro nobis Patri se obtulit, & expiravit. Vespertina de cruce depositus, & eadem hora cenavit, pedes lavit, Eucharistiam consecit. Ho-

ra Completorii oravit in Horto. Tertio ad septiformem Sancti Spiritus gratiam obtinendam, & quoniam septem fuere partes Orationis Dominicæ à Christo traditæ.

Si circa hæc plura scire cupias, adeas Bail. ad apparat. Summ. Concil. Concilior. in tit. de triplici Verb. Dei, à quo majori in parte, præmissa excerpta sunt. Qui autem hæc, & alia Fidei Mysteria docet, non plus velit sapere, & intelligere, quam oportet: nam sicuti, qui mel multum comedit non est ei bonum; sic qui scrutator est Majestatis opprimetur, à gloria, Prov. 25.

15. LA DOTTRINA CRISTIANA. Doctrinæ Christianæ præcipua pars versatur circa Sacramentorum perceptionem, eorumque rectam administrationem, qua Eidelibus benè dispositis datur, augetur, & conservatur Dei gratia: Ideoque pro Parochorum, & Clericorum instructione, ac laboris in evolvendis Libris levamine, ad erudiendam Plebem, hic subnectitur Tabula, in qua sicuti in speculo, omnia, quæ secundum doctrinam Catholicam, circa eorundem Sacramentorum collationem adhibenda, tenenda, docenda sunt, per stricta conspiciantur.

Decre-